

Duurzaam bouwen in Rivierenland

De wal keert het schip. Waar in de zestiger jaren linkse, langharige, in geitenhaar gesokte hippies uit idealisme in zelfvoorzienende communes gingen wonen en van daaruit tamelijk vergeefs opriepen tot wereldvrede, vegetarisch eten, alternatieve energie en een schoon milieu, propageren nu in driedelig grijs gestoken directeuren diezelfde boodschap. En nu gebeurt er wél op grote en steeds groeiende schaal iets.

Niet dat het idealisme het pleit heeft gewonnen: het is de almaar stijgende prijs van olie en gas die de terugverdientijden van dure installaties voor alternatieve energie aanzienlijk verkort. En er kan nu zelfs geld worden verdiend met schone energie! Dat raakt de mensen en de bedrijven kennelijk op een gevoeliger snaar dan verantwoordelijkheid voor de leefomgeving van hun kinderen. Duurzaam is nu het toverwoord in vele sectoren en ook de bouw draagt daarin een flinke steen bij. In het Werkendamse hoofdkwartier van Staton Bouw discussieerden drie ondernemers en de voorzitter van ‘Stichting Duurzaam Rivierenland’ over ‘Duurzaam bouwen anno 2013’.

De gastheer, Kees Hoogendoorn, directeur van Staton Bouw, trapt af. “Duurzaamheid in de bouw begint bij de basis: vakmanschap. Architecten kunnen de prachtigste gebouwen ontwerpen en de engineers kunnen de meest geavanceerde installaties bouwen, maar als er bij de isolatie van een gebouw fouten worden gemaakt, of bij het aftimmeren of afdichten, is het dweilen met de kraan open. We deden laatst een scan voor een bedrijf, die kregen het in de winter niet warmgestookt. Geen wonder, het gebouw was zo lek als een mandje...” Staton bouw is zowel actief in het bouwen van utiliteitsbouw – kantoorpanden en bedrijfsgebouwen – als in de ontwikkeling van winkels en appartementen. Het bedrijf telt 4 mensen op kantoor en 2 in de buitendienst. “We zijn in 2008 gestart en we zijn dus een crisisbedrijf: meteen lean & mean begonnen. Ik denk dat de toekomst er voor veel bedrijven zo zal uitzien: een managementteam en daaromheen een dikke flexibele schil van zelfstandige professionals. Dat is overigens niet mijn eerste voorkeur. Ik zou de beste mensen graag een vast contract aanbieden, maar dan moet ik er, als de continuïteit van het bedrijf in gevaar komt door de lonen waar te weinig werk tegenover staat, wel weer wat gemakkelijker afscheid van kunnen nemen als nu. Omgang met personeel heeft ook een

‘duurzaamheidscomponent’ en zoals het nu is, is het lang niet optimaal!”

DUURZAME MENSEN

Frank Broedelet knikt. “We moeten, voor we in zee steken, het eerst maar eens hebben over wat we aan deze tafel verstaan onder ‘duurzaam’.” Zijn bedrijf, Van Doorn Verlichting in Culemborg, produceert unieke én seriematige verlichtingsplannen en de bijbehorende armaturen – van ontwerp tot installatie. “Natuurlijk heeft duurzaamheid te maken met energie en het gebruik van grondstoffen. Met een manier van werken waarmee we kunnen voldoen aan de behoeften van alle mensen én die vol te houden is voor de planeet. Dat we daarbij de natuur en milieu niet uitputten. Maar voor mijn begrip horen de mensen daar zeker bij. Licht heeft in dat verband alles te maken met de sfeer en de veiligheid van de mensen op hun werkplek. Net ietsje te weinig licht is vermoeiend aan de ogen als je er 8 uur in moet werken. Net even de verkeerde kleurtemperatuur en je voelt je niet prettig. En dat er bij te weinig licht ongelukken gebeuren, dat hoeft ik hier niet uit te leggen.” De mannen zijn het met hem eens: de menselijke factor hoort er helemaal bij in het duurzaamheidsverhaal. Broedelet: “We gaan het vast en zeker later nog hebben over de technische aspecten rond duurzaamheid, maar laten we niet vergeten dat het staat of valt met de gebruiker: die moet zich wel bewust zijn van zijn handelen en de gevolgen voor de duurzaamheid.”

scholen. We bieden leskisten, excursies en projecten. Duurzaam Rivierenland werkt vanuit een fraai pand aan de rand van de Tielse binnenstad. “Op dit moment zijn we op zoek naar een nieuw project, liefst in samenwerking met een ondernemer die ‘groen’ hoog in het bedrijfsvaandel voert. Zo hebben we al eens voor een leverancier van zonnepanelen een huis-aan-huis-voorlichtingsactie over zelf energie opwekken gehouden. Daarmee sneed ons mes aan twee kanten: we deden aan voorlichting én we hielden de eigen broek op!” Wat bewustzijn betreft vindt Theunissen: “Bij het nieuwe rijden hoort een andere rijstijl, anders halen die geavanceerde motoren die lage verbruiksgedragingen niet. Zo is het ook in bouwen en wonen. Deuren dicht houden, lichten uit, standby-knopjes uit – kleine dingen, maar heel belangrijk.” Broedelet: “De verworvenheden uit de intelligente gebouwbeheer-systemen dringen steeds meer door in de particuliere huizen – maar we moeten de domotica wel afstemmen op de mogelijkheden van de gebruiker, anders schieten we ons doel voorbij.”

ZONNEPANELEN

Nu spitst Geert van Houwelingen zijn oren. Hij nam vorig jaar ontslag bij Staton om een eigen bedrijf op te zetten. Hij begon de verkoop en installatie van zonnepanelen, voor zowel particulieren als bedrijven en een educatieve club die huis aan huis gaat uitleggen waarom zijn zonnepanelen een goed idee zijn, trekt hem wel aan – uiteraard. “De particuliere markt loopt op dit moment iets terug, nu de subsidiepot – die bedoeld was voor twee jaar stimulant – na ruim een jaar al leeg is. Intussen trekt de branche bij bedrijven steeds meer aan; zelf energie opwekken met behulp van zonnepanelen is een uitstekende investering, daarnaast kan er gebruik worden gemaakt van diverse investeringsafrekmogelijkheden. Zonnepanelen gaan ruim 25 jaar mee en de terugverdientijd ligt gemiddeld rond de 7 jaar. Natuurlijk zit er wat onderhoud aan en het rendement loopt in de jaren wel iets terug,

BEWUSTZIJN

Dat is een onderwerp waar Jan Theunissen alles van weet. Hij is de voorzitter van Stichting Duurzaam Rivierenland en samen met nog vier onbezoldigde bestuursleden stuurt hij de twee uitvoerende krachten en de vele vrijwilligers aan. De stichting is voortgekomen uit een gemeentelijke taakstelling. “De gemeente Tiel doet via ons aan natuur- en milieu-educatie op vooral de lagere

KEES HOOGENDOORN
Staton Bouw, Werkendam
“Duurzaamheid begint bij een goed geïsoleerde buitenschil”

www.staton.nl

FRANK BROEDELET
Van Doorn Verlichting, Culemborg
“Duurzaamheid is mensenwerk, het gaat verder dan alleen energie”

www.vdc.nl

GEERT VAN HOUWELINGEN
Hagitech Zonnepanelen
“Duurzame energie is goed voor de toekomst en portemonnee”

www.hagitech.nl

JAN THEUNISSEN
Stichting Duurzaam Rivierenland
“Duurzaam gedrag begint bij kennis van zaken”

www.duurzaamrivierenland.nl

Weten wat er in uw sector speelt

met één druk op de knop.

Download nu de Rabo Kennis App via rabobank.nl/kennis

Met de Rabo Kennis App heeft u relevante kennis snel bij de hand om te anticiperen op economische ontwikkelingen in uw branche.

www.rabobankwestbetuwe.nl

Samen sterker. Dat is het idee van coöperatief bankieren.

Rabobank

tiptop!
websites

EEN PROFESSIONELE **WEBSITE** GRATIS OP MAAT

BRAINSTORM	€ 150,-
ONTWERP	€ 3.500,-
BOUW	€ 550,-
BEHEER SYSTEEM	€ 1.100,-

tiptop TOTAAL **€ 0,-**

De enige kosten die u bij ons heeft zijn voor het online houden van uw website en de huur van het TipTop CMS-Systeem voor slechts 41,25 per maand.

WWW.TIPTOPWEBSITES.NL

REINIGINGSMACHINES WIM DE KOCK

Pompstraat 1 • 4181 AR Waardenburg • Tel : 0418-651785 • Fax: 0418-652622
E-mail: info@wimdecock.nl • Internet: www.wimdecock.nl

KÄRCHER

- Professioneel
- Warm en koud water
- Nieuw en gebruikt
- Verhuur
- Reparatie en service

*De Specialist
in reinigingsmachines, middelen en materialen*

Voor úw installaties staan wij 52 weken per jaar klaar!

Als ondernemer wilt u dat uw machines en installaties optimaal renderen. Het razendsnel verhelpen van storingen én goed onderhoud zijn daarvoor onontbeerlijk. Onze Service & Onderhoudsdiensten staan 24 uur per dag, 52 weken per jaar, voor u klaar. Dus óók in de vakantieperiodes en tijdens feestdagen.

Neem de proef op de som en maak kennis met de service zoals wij die al ruim 55 jaar in de praktijk brengen.

HUISMAN elektrotechniek

● ● ● Huisman Groep

maar toch: puur verdienen!” De sterke punten van Van Houwelingen in deze van cowboys vergeven duurzaamheidswereld zijn z'n installatiekennis en de kwaliteit van de panelen. “De verschillen zijn enorm en die zie je aan de buitenkant niet. En ik zie zo vaak op daken dat op een deel van de panelen schaduw valt. Dat lijkt niet erg, maar niet alleen de werking van dat ene stukje paneel loopt terug: de totale installatie holt achteruit. Soms kun je beter 8 vierkante meter minder neerleggen, dan levert het meer op dan wanneer je het hele dak vol legt. Maar ja: als het je gaat om verkopen en wegwezen, dan leg je het dak vol...”

LEEGSTAND

Hij verwacht dat in de nabije toekomst huizen standaard zullen worden gebouwd met zonnepanelen, dat de daken in de wijken zo zullen worden gepland dat ze zoveel mogelijk zonlicht opvangen. “Dat zie ik dan bij de bedrijven weer niet zo snel gebeuren,” merkt Hoogendoorn op. “Alleen als de eigenaar ook de gebruiker is – en dat gebeurt natuurlijk niet meer zo veel. Er wordt veel minder gebouwd, omdat de banken op hun geld zitten, de gemeenten geen nieuwe grond uitgeven als er nog zo veel kantoorruimte leeg staat. Al die nieuwe technische mogelijkheden, van warmte- koudepomp tot warmtewisselaars die de warmte uit het douchewater terugwinnen, kosten geld bij de bouw en dat wordt terugverdiend in het gebruik. Zolang dat twee verschillende portemonnees zijn, hebben we een probleem. Er zijn inmiddels ook al

ontwikkelaars die de installatie in eigendom houden en de gebruiker betaalt alleen voor het gebruik.” Hoogendoorn is, om de kwaliteit van de bouwwerken te bevorderen, voorstander van zoveel mogelijk voorbereiden in de fabriek, waar het droog is en de temperatuur constant is. “We gaan toch ook geen nieuwe auto’s assembleren op de parkeerplaats, in regen en wind en sneeuw en vorst en de brandende zon? Dat is ook een stukje toekomst: steeds langere voorbereidingstijden en minder tijd op de bouwplaats.”

LED?

Een belangwekkende ontwikkeling is ook het volwassen worden van de LED-verlichting. Niet alleen krijgen de lampjes een zachtere kleur mee, maar er is een standaard overeengekomen zodat de techniek onderling uitwisselbaar en koppelbaar is. Onderdelen zullen dus ook over 15, 20 jaar nog te krijgen zijn – want de LED-lampjes kunnen 20 tot 25 jaar mee. Broedelet: “En dat is dan gelijk het probleem: de installatie is een stukje duurder. En al zijn de LED-armaturen 30% zuiniger, de meeste huurders verwachten niet 25 jaar in een pand te zitten, dus dan kiezen ze voor de – ook goede – moderne TL-buizen.” Die redenatie ‘Ik zit hier over 10 jaar misschien niet meer’ hoort Geert van Houwelingen ook vaak. “Maar dan leg ik uit dat verkoopbaarheid van een pand met een afgeschreven zonnepaneleninstallatie veel hoger is. Dat werkt meestal...”

Kees Hoogendoorn: “Panden worden sowieso niet meer voor 100 jaar gebouwd. Eerder 30 – 40 jaar en dan moet het afgeschreven zijn. Zoveel mogelijk recyclen en opnieuw bouwen.” De mannen aan tafel zijn het eens: de leegstand op oude bedrijfsterreinen heeft vooral te maken met het feit dat er in de boeken niet is afgeschreven. “Dat is heel erg niet-duurzaam,” vindt Jan Theunissen, “Maar weer in gebruik nemen is ook geen goed idee, want het verwarmingssysteem en de isolatiewaarden zijn abominabel. We moeten met particuliere huizen naar passief bouwen, naar huizen met netto energierekening nul euro; met kantoren zou dat ook moeten kunnen. Andere bedrijven, met veel machines, gaan dat natuurlijk niet redden.”

ECONOMISCHE ARGUMENTEN

“Met een extra investering van 3 tot 5% op de bouwkosten kun je een energieneutrale woning bouwen,” besluit Kees Hoogendoorn, “Hetgeen in de toekomst, als de energierekening hoger is geworden dan de huur of de hypotheek, een zwaarwegend koopargument zal zijn. En in de bedrijven betekent een lagere energierekening een betere concurrentiepositie omdat de overhead omlaag gaat.” De praktische idealist Jan Theunissen besluit: “De hippies in de zestiger jaren hadden gelijk, maar uiteindelijk zijn toch de economische en niet idealistische drijfveren die maken dat er iets gebeurt. Maar het belangrijkste is: er gebeurt iets en dat is goed voor People, Planet én... Profit!” <<